

**Заклад вищої освіти
«ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

**ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ, ДОКУМЕНТНИХ ТА МІЖКУЛЬТУРНИХ
КОМУНІКАЦІЙ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
з освітньої діяльності

_____ Оксана КОЛЯДА
«29» серпня 2024 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ ОК1.14 Геополітика _____

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма _____ «Туризм» _____

(назва освітньої програми)

освітнього рівня _____ перший (бакалаврський) _____

(назва освітнього рівня)

галузь знань _____ 24 Сфера обслуговування _____

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) _____ 242 Туризм _____

(шифр і назва спеціальності(тей))

Інститут філології та масових комунікацій

Обсяг, кредитів: 4

Форма підсумкового контролю: залік

Київ – 2024 рік

Робоча програма _____ **Геополітика**
(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів освіти за галуззю знань 24 Сфера обслуговування, спеціальністю 242 Туризм. «29» серпня 2024 року. 30 с.

Розробник: Доценко А.І., доктор географічних наук, професор кафедри туризму, документних та міжкультурних комунікацій Інституту філології та масових комунікацій

Викладач: Доценко А.І., доктор географічних наук, професор кафедри туризму, документних та міжкультурних комунікацій Інституту філології та масових комунікацій

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри туризму, документних та міжкультурних комунікацій Інституту філології та масових комунікацій

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

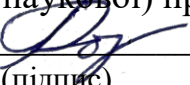
_____ 
(підпис)

Людмила ТАНСЬКА
(прізвище та ініціали)

«29» серпня 2024 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної / наукової) програми (керівником робочої групи) Освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування. Кваліфікація: бакалавр з туризму, протокол № 1 «29» серпня 2024 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник робочої групи)

_____ 
(підпис)

(Антоніна КОРОТЄЄВА)
(прізвище та ініціали)

Пролонгація робочої навчальної програми

Навчальний рік	2024/2025	2025/2026	2026/2027
Дата засідання кафедри	29.08.2024 р.		
№ протоколу	Протокол № 1		
Підпис завідувача кафедри			

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою:
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=16244>

Робочу програму перевірено

«29» серпня 2024 р.

Заступник директора

Інституту філології та масових комунікацій



Каріна ШЕКІР

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
4.1. Анотація навчальної дисципліни	
4.2. Структура навчальної дисципліни	
4.2.1. Тематичний план	
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни	
4.3. Форми організації занять	
4.3.1. Теми практичних занять	
4.3.2. Теми самостійної роботи здобувача освіти.....	
Карта самостійної роботи здобувача освіти _	
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності	
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально- пізнавальної діяльності	
5.3. Інклюзивні методи навчання	
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти ...	
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти в упродовж семестру ...	
6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS	
6.4. Оцінка за залік: шкала оцінювання національна та ECTS	
6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS ...	
6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти	
6.7. Орієнтовний перелік питань до заліку	
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю	
7.2. Глосарій (термінологічний словник)	
7.3. Рекомендована література	
7.4. Інформаційні ресурси	

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній / освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Форми здобуття освіти
		денна
Загальний обсяг кредитів - 4	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування	Вид дисципліни: обов'язкова
	Спеціальність: 242 туризм і рекреація	Цикл підготовки: професійний
Модулів – 1		Рік підготовки
Змістових модулів - 2		2-й
	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр:
		3-й
Загальний обсяг годин – 120		Лекції:
		22 год
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних - 3 самостійної роботи здобувача освіти - 6	Освітній ступінь/освітньо-професійний ступінь: бакалавр	Практичні:
		22 год
		Самостійна робота:
		76 год
		Вид семестрового контролю: залік

Програма дисципліни виконується в повному обсязі не залежно від форми здобуття освіти.

Аудиторне навантаження заочної форми здобуття освіти становить:

1-2 курси навчання ОС «бакалавр» і «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр» та ОКР «молодший спеціаліст» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти;

3-4 курси ОС «бакалавр», 1-2 курси ОС «магістр» – 25% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

Здобувачі освіти заочної форми здобуття освіти мають виконати 100% програми

дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи, заплановані програмою дисципліни, і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції). під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки здобувачів освіти заочної форми для здобуття ними всіх запланованих освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання університет надає додаткову можливість бажаючим здобувачам освіти заочної форми доєднатись за розкладом до аудиторних занять здобувачів освіти денної форми.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Геополітика» є формування у здобувачів освіти-бакалаврів системи знань щодо теоретико-методологічних та прикладних напрямів і закономірностей розвитку геополітичних процесів у країнах та регіонах світу.

Об'єктом вивчення є держави та регіони світу.

Предметом навчальної дисципліни є пізнання тенденцій та закономірностей розвитку геополітичних процесів та формування геополітичних центрів світу.

Завдання. Для досягнення зазначеної мети нами було сформульовано та вирішено такі завдання:

- визначити об'єкт, предмет і методи дослідження науки «Геополітика»;
- окреслити чинники та оцінити їх вплив на розвиток геополітичних процесів у світі;
- виявити тенденції та закономірності розвитку геополітичних процесів у країнах та регіонах світу;
- сформулювати сучасні геополітичні вектори розвитку України в контексті світових територіально-політичних процесів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Формулювання результатів навчання з дисципліни «Геополітика» базувалося на результатах навчання, визначених освітньою програмою, у напрямку їхньої деталізації.

Формулювання результатів навчання виходить із необхідності отримання здобувачами освіти базових знань з питань формування та використання туристичного потенціалу країн світу, які потрібні їм на старших курсах при вивченні системи дисциплін із туризму.

В результаті вивчення даної навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні:

знати:

- основні поняття, категорії та види геополітики;
- форми державного правління та устрою держав світу;
- геополітичну організацію та структуру сучасного світу;
- геополітичні вектори розвитку провідних євразійських та американських держав;
- геополітичні пріоритети розвитку української держави.

уміти:

- вирізняти сутність геополітичних ідей провідних вчених;
- аналізувати тенденції розвитку геополітичних процесів у сучасному світі.

Загальні програмні компетентності у відповідності до дисципліни:

1. Володіння основами знань фундаментальних наук в обсязі, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін.
2. Здатність до аналізу, синтезу та до застосування знань на практиці.
3. Здатність здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел, володіти дослідницькими навичками.

Спеціальні (фахові) програмні компетентності у відповідності до дисципліни:

1. Володіння знаннями з обчислювальної техніки та програмування, навичками роботи з комп'ютером для вирішення задач спеціальності;

використання сучасних інформаційних систем, технологій і прикладних програм формування, просування і реалізації туристичних послуг; застосування систем управління базами даних у сфері туризму.

2. Володіння та використання сучасних комп'ютерних та комунікативних технологій у туризмі.
3. Уміння досліджувати проблему та визначати обмеження, у тому числі зумовлені проблемами сталого розвитку, впливу на навколишнє середовище та безпеку життєдіяльності.

Програмні результати навчання у відповідності до дисципліни:

1. Застосовувати засоби обробки, аналізу, систематизації інформації, узагальнювати вітчизняний та зарубіжний досвід у сфері туризму, використовуючи методи та сучасні технічні засоби інформаційних технологій.
2. Застосовувати набуті знання з інноваційних технологій в туристичному бізнесі.
3. Використовувати професійні знання й практичні навички для вирішення практичних завдань у сфері туризму.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК1	ЗК3	ЗК6	ЗК7	ЗК9	ЗК14	ЗК15
OKi	+	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК2	СК4	СК8	СК9	СК10	СК15	СК16
OKi	+	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПНР) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН1	ПРН3	ПРН4	ПРН7	ПРН8	ПРН14	ПРН17
OKi	+	+	+	+	+	+	+

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи теорії геополітики

Тема 1. Наукові основи геополітики

Геополітика – нова самостійна наука. Об'єктом, предмет, методи геополітики. Місце геополітики в системі наук. Структура геополітики та її міжпредметні зв'язки. Понятійно-термінологічний апарат. Функції геополітики. Головні завдання та значення геополітики.

Ключові слова: геополітика, об'єкт і предмет науки, структура, зв'язки, апарат, завдання, значення.

Рекомендована література:

1. Гальцов А.Г. Геополітика та політична географія. Підручник. К. : ЦУЛ, 2012.
2. Кудряченко А.І. Геополітика. Підручник. К. : МАУП, 2004. 180 с.

Тема 2. Історія розвитку ідей та шкіл геополітики

Виникнення геополітичних ідей у давнину. Еволюція геополітичних ідей у XIX ст. Розвиток світових геополітичних ідей та шкіл у XX ст. Становлення української геополітичної думки у XX ст. Розвиток геополітичних ідей у незалежній Україні.

Ключові слова: становлення, розвиток, ідеї, школи.

Рекомендована література:

1. Гальцов А.Г. Геополітика та політична географія. Підручник. К. : ЦУЛ, 2012. 416 с.
2. Дністрянський М.С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології. Лівів : В.Ц.Л.Н.У., 2003. 114 с.

Тема 3. Держава як геопросторова політична система

Геополітичне положення держав. Територія та кордони держави. Форми державного правління та державного устрою країн світу. Адміністративно-територіальний устрій та поділ країн світу. Столиці держав. Місцеве самоврядування у державах світу.

Ключові слова: положення, країна, держава, поділ, устрій, самоврядування.

Рекомендована література:

1. Гальцов А.Г. Геополітика та політична географія. Підручник. К. : ЦУЛ, 2012. 416 с.
2. Політична географія і геополітика. Навч. посібник. За ред. Б. П. Яценка. К. : Либідь, 2007. 255 с.

Тема 4. Геополітична організація та структура сучасного світу

Процеси інтеграції, глобалізації та регіоналізації в сучасному світі. Формування багатопольярного світового простору. Геостратегічні агенти та геополітичні центри світу.

Ключові слова: інтеграція, глобалізація, регіоналізація, біполярний, агенти, центри.

Рекомендована література:

1. Політична географія і геополітика. Навч. посібник. За ред. Б. П. Яценка К. : Либідь, 2007. 255 с.

Змістовий модуль 2. Геополітичні процеси у світовому просторі

Тема 5. Євразія у світовому геополітичному просторі

Геополітичні аспекти розвитку країн Європейського Союзу. Роль росії в Євразійському геополітичному просторі. Японсько-китайські геополітичні протистояння.

Ключові слова: Євросоюз, Євразія.

Рекомендована література:

1. Політична географія і геополітика. Навч. посібник. За ред. Б. П. Яценка К. : Либідь, 2007. 255 с.
2. Кудряченко А.І. Геополітика. Підручник. К. : МАУП, 2004. 180 с.

Тема 6. Америка у світовому геополітичному просторі

Геополітичні стратегії США.

Геополітичні вектори країн Африки.

Геополітичні орієнтації країн Латинської Америки.

Ключові слова: зона, пакт, вектор, геостратегія.

Рекомендована література:

1. Кузь О.М., Коротков Д.С. Геополітика. Харків, 2008. 180 с.
2. Політична географія та геополітика. Навч. посібник. За ред. Б. П. Яценка К. : Либідь, 2007. 255 с.

Тема 7. Історія української геополітичної думки

Геополітичні орієнтації Київської держави. Геополітичні пріоритети гетьманської України. Геополітичні думки українських вчених XIX – XX століття.

Ключові слова: князь, гетьман, держава, думка, геополітика.

Рекомендована література:

1. Академік Степан Рудницький / За ред. О. Шаблія. Львів : ВЦ ЛНУ, 2007. 408 с.
2. Липа Юрій. Всеукраїнська трилогія: у 2 томах. К. :МАУП, 2007.

Тема 8. Становлення геополітики в Україні

Геополітичне положення України. Формування української державності, державної території та кордонів. Адміністративно-територіальний поділ та устрій України. Місцеве самоврядування.

Ключові слова: держава, територія, кордон, самоврядування.

Рекомендована література:

1. Гольцова А.Г. Геополітика та політична географія. Підручник. К. : ЦУЛ, 2012. 416 с.
2. Дністрянський М.С. Україна в політико-географічному вимірі. Львів : ВЦЛНУ, 2000. 310 с.
3. Дністрянський М.С. Політична географія та геополітика України. Навч. посібник. Тернопіль : Н. Н. Богдан, 2010. 344 с.

Тема 9. Україна в Євразійському геополітичному просторі XXI століття

Місце України на геополітичній карті світу. Європейські та Євроатлантичні геополітичні вектори України. Азійські вектори геополітики України.

Ключові слова: карта, вектор, рейтинг, інтеграція.

Рекомендована література:

1. Мадіссон В. В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика. К., 2003. 174 с.
2. Сирота М.Д. Україна в геополітичному просторі третього тисячоліття. К., «Пульсари», 2007. 216 с.

Тема 10. Африканські вектори геополітики України

Геополітичні зв'язки України з країнами Північної, Західної та Центральної Африки. Геополітичні зв'язки України з країнами Східної та Південної Африки.

Ключові слова: вектор, регіон, ресурси, привабливість.

Рекомендована література:

1. Сучасна українська геополітика. Навч. посібник. К, 2003. 176 с.
2. Трохимчук С., Лотоцький С. Україна в світовому геополітичному вимірі. Львів, 2002. 192 с.

Тема 11. Латиноамериканські вектори геополітики України

Геополітичні зв'язки України з країнами Центральної Америки. Геополітичні зв'язки України з країнами Південної Америки.

Ключові слова: Америка.

Рекомендована література:

1. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія Америки. Навч. посібник Львів : Вид. ЛНУ, 1999. 300 с.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назва	Розподіл годин за видами робіт				Форми і методи контролю знань
	Денна форма				
	всього	у тому числі		самост. робота	
лекції		практ. робота			
Змістовий модуль 1. Основи теорії геополітики					
Тема 1. Наукові основи геополітики	12	2	2	8	AP CP
Тема 2. Історія розвитку ідей та шкіл геополітики	12	2	2	8	AP CP
Тема 3. Держава як геопросторова політична система	10	2	2	6	AP CP
Тема 4. Геополітична організація та структура сучасного світу	10	2	2	6	AP CP
Разом зі змістовим модулем 1	44	8	8	28	
Змістовий модуль 2. Геополітичні процеси у світовому просторі					
Тема 5. Євразія у світовому геополітичному просторі	11	2	2	7	AP CP
Тема 6. Америка та Африка у світовому геополітичному просторі	11	2	2	7	AP CP
Тема 7. Історія української геополітичної думки	11	2	2	7	AP CP
Тема 8. Становлення геополітики в Україні	11	2	2	7	AP CP

Тема 9. Україна в Євразійському геополітичному просторі ХХІ століття	11	2	2	7	AP CP
Тема 10. Африканські вектори геополітики України	10	2	2	6	AP CP
Тема 11. Латиноамериканські вектори геополітики України	11	2	2	7	AP CP
Разом за змістовим модулем 2	76	14	14	48	
Всього	120	22	22	76	

4.2.1. Навчально-методична картка дисципліни «Геополітика»

Разом – 120 год, лекції – 22 год, практичні заняття – 22 год, самостійна робота - 76 год, підсумковий контроль – 2 год.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Назва модуля	Основи теорії геополітики				Геополітичні процеси у світовому просторі						
Кількість балів за модуль	20				40						
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекцій	Науков і основи геополітики	Історія розвитку ідей та шкіл геополітики	Держава як геопрос торова політична система	Геополітична організація та структура сучасного світу	Євразія у світовому геополітичному просторі	Америка у світовому геополітичному просторі	Історія української геополітичної думки	Становлення геополітики в Україні	Україна в Євразійському геополітичному просторі XXI століття	Африканські вектори геополітики України	Латиноамериканські вектори геополітики України
Теми практичних занять	Науков і основи геополітики	Історія розвитку ідей та шкіл геополітики	Держава як геопрос торова політична система	Геополітична організація та структура сучасного світу	Євразія у світовому геополітичному просторі	Америка у світовому геополітичному просторі	Історія української геополітичної думки	Становлення геополітики в Україні	Україна в Євразійському геополітичному просторі XXI століття	Африканські вектори геополітики України	Латиноамериканські вектори геополітики України
Самостійна робота	3 бали	3 бали	3 бали	3 бали	3 бали	3 бали	3 бали	3 бали	3 бали	3 бали	3 бали
Тести	10 балів				10 балів						
Види поточного контролю	Модульно-контрольна робота (27 балів)										
Підсумковий контроль	Залік (20 балів)										

4.3 Форми організації занять

4.3.1 Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Наукові основи геополітики	2
2	Історія розвитку ідей та шкіл геополітики	2
3	Держава як геопросторова політична система	2
4	Геополітична організація та структура сучасного світу	2
5	Євразія у світовому геополітичному просторі	2
6	Америка в геополітичному просторі світу	2
7	Історія української геополітичної думки	2
8	Становлення геополітики України	2
9	Україна в Євразійському геополітичному просторі XXI століття	2
10	Африканські вектори геополітики України	2
11	Латиноамериканські вектори геополітики України	2
	Всього	22

4.3.2. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№	Назва теми	Кількість годин
1	Наукові основи геополітики	8
2	Історія розвитку ідей та шкіл геополітики	8
3	Держава як геопросторова політична система	6
4	Геополітична організація та структура сучасного світу	7
5	Євразія у світовому геополітичному просторі	7
6	Америка в геополітичному просторі світу	7
7	Історія української геополітичної думки	7
8	Становлення геополітики України	7
9	Україна в Євразійському геополітичному просторі XXI століття	7
10	Африканські вектори геополітики України	6
11	Латиноамериканські вектори геополітики України	6
	Всього	76

Карта самостійної роботи здобувача освіти

Змістові модулі та теми дисципліни	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1 Основи теорії геополітики			
Тема 1. Наукові основи геополітики (2 год)	Практичне заняття	3	I-II
Тема 2. Історія розвитку ідей та шкіл геополітики	Практичне заняття	3	II-III
Тема 3. Держава як геопросторова політична система	Практичне заняття	3	III-IV
Тема 4. Геополітична організація та структура сучасного світу	Підсумкова модульна контрольна робота	3	V-VI
Всього: 8 годин	Всього: 12 балів		
Змістовий модуль 2 Геополітичні процеси у світовому просторі			
Тема 5. Євразія у світовому геополітичному просторі	Практичне заняття	3	VI-VII
Тема 6. Америка у світовому геополітичному просторі	Практичне заняття	3	VII-VIII
Тема 7. Історія української геополітичної думки	Практичне заняття	3	VIII-IX
Тема 8. Становлення геополітики України	Практичне заняття	3	IX- X
Тема 9. Україна в Євразійському геополітичному просторі ХХІ століття	Практичне заняття	3	X-XI
Тема 10. Африканські вектори геополітики України	Практичне заняття	3	XI-XII
Тема 11. Латиноамериканські вектори геополітики України	Підсумкова модульна	3	XII-XIII

	контрольна робота		
Всього: 14 годин	Всього: 21 бал		
Разом: 22 години	Разом: 33 бали		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1 Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелами інформації

При викладанні дисципліни передбачається використання як головних, так і додаткових методів навчання. Головним, звичайно, буде традиційна лекція.

Як додаткові методи мають бути бесіди, розповіді, пояснення тощо, з допомогою яких можна розтлумачити деякі складні для сприйняття процеси, чи явища.

Як наочні методи будуть використовуватися фотоальбоми найвідоміших пам'яток природи, історії, культури та архітектури країн світу.

2. За логікою передачі та сприйняття навчальної інформації.

Передбачається застосовувати традиційні методи сприйняття навчальної інформації:

- Аналізу та синтезу;
- Логічного мислення;
- Індукції та дедукції.

3. За ступенем самостійності мислення.

Щодо самостійності мислення, то краще використовувати репродуктивні, пошукові та дослідницькі методи.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю.

Що стосується ступеня керування навчальною діяльністю, то, на наш погляд, здобувачам освіти слід навчатися під керівництвом викладача, а в деяких випадках самостійно вдома чи працювати в бібліотеці з підручниками або навчальними посібниками.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

Слід створювати ситуації зацікавленості або пізнавальної новизни (метод цікавих аналогій тощо).

5.3 Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості (бесіда, пояснення, лекція).
2. Методи організації діяльності (вправи, приклад, привчання).

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дана навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з одного модуля, що поділяється на два змістових модуля.

Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою у кожному семестрі.

За результатами поточного, модульного та семестрового (підсумкового) контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль включає виставлення оцінки здобувачами освіти, які опрацювали теоретичні теми, засвоїли їх практично та мають позитивні результати, тобто мають необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання здобувачів освіти, які за чотирьох-бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») отримали відповідну оцінку, подано у нижченаведеній таблиці.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на практичних заняттях.

Реферативні роботи, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються на практичних заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамен, тести, реферати, виступи на наукових конференціях.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні заняття, передбачені навчальною програмою; за звання основної та

	додаткової літератури; за вияв творчості у розумінні і використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.1. Відвідування лекцій	5	4	2	5	3
1.2. Відвідування практичних занять	5	4	2	5	3
1.3. Робота на практичних заняттях	10	4	5	5	5
1.4. Виконання завдань самостійної роботи	10		5		5
1.5. Виконання модульної роботи	20		10		10
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання					
2.2 Огляд літератури з конкретної тематики	5		5		
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5				
Разом	10		5		
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60					

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях та під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;

- ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54-60 та більше	відмінно	5	A	відмінно
45-53	добре	4	BC	добре
36-44	задовільно	3	DE	задовільно
21-35	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-20		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.4. Оцінка за залік шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36-40 та більше	відмінно	5	A	відмінно
30-35	добре	4	BC	добре
24-29	задовільно	3	DE	задовільно
14-23	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-13		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.5 Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
90 – 100 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4	B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4	C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3	D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3	E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти на заліку

Поточне тестування та самостійна робота							Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Не більше 40	Не більше 100
8	8	8	9	9	9	9		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

6.7. Орієнтовний перелік питань до заліку

1. Об'єкт і предмет науки «Геополітика».
2. Методи наукових досліджень в «Геополітиці».
3. Сутність понять: «геополітика», «територія», «простір», «країна», «держава».
4. Головні завдання та значення геополітики.
5. Функції геополітики.
6. Німецька школа геополітики початку XX ст. (Ф. Фатуюель, Ф. Челлен, К. Хаусхафер).
7. Основні ідеї англо-американської школи геополітики (А. Мехен, М. Спайкмен, Х. Маккіндер).
8. Традиції української школи геополітики (М. Міхновський, Д. Данцов, В. Липинський, Ю. Липа).
9. Геополітичні ідеї українських географів (С. Фудницький, В. Кубійович).
10. Геополітичне положення країни.
11. Територія та кордони держави.
12. Форми державного правління країн світу.
13. Форми державного устрою країн світу.
14. Адміністративно-територіальний поділ країн світу
15. Адміністративно-територіальний устрій країн світу.
16. Столиці держав.
17. Сутність та структура процесів інтеграції та глобалізації у світі.
18. Розвиток регіоналізації у світі.
19. Формування багатопольного світового простору.
20. Формування геостратегічних агентів та геополітичних центрів світу.
21. Геополітичні вектори розвитку країн Європейського Союзу.
22. Геополітичні прагнення Японії.
23. Геополітичні вектори Китаю.
24. Поле геостратегічних інтересів США.
25. Етапи становлення української державності.
26. Формування території та кордонів України.
27. Геополітичне положення України.
28. Адміністративно-територіальний поділ та устрій України.
29. Геополітичні вектори України в умовах повномасштабного вторгнення.
30. Геополітичні прагнення України в контексті європейського вектору інтеграційних прагнень.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення викладання дисципліни «Геополітика» полягає у використанні викладачем опорного каркасу лекцій, навчальних посібників та підручників, навчальної та робочої програм, фізичної та адміністративної карт світу, збірки тестових та контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання знань здобувачів освіти.

7.1. Навчально-методичні аудіо - і відеоматеріали

Перелік аудіо - і відеоматеріалів, згідно з бібліографічним описом документів відповідно до ДСТУ 8302: 2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

7.2. Глосарій

(термінологічний словник)

Автаркія – політика самоізоляції держави від політичних, економічних, соціальних, культурних зв'язків з іншими державами.

Автономія – право населення певної території самостійно здійснювати державну владу.

Адміністративно-територіальний поділ – структура територіальної організації держави, на основі якої створюються і функціонують органи державної влади та місцевого самоврядування.

Анклав – частина території країни оточена з усіх боків іншою країною і не має виходу до моря чи океану.

Внутрішня геополітика – напрям геополітики спрямований на вироблення стратегічних засад регіональної політики держави.

Геополітика – наука, що вивчає процеси виникнення, функціонування та трансформації геопросторових політичних систем різних ієрархічних рівнів і розробляє прогнози їх розвитку.

Геополітична доктрина – система провідних поглядів і керівних принципів стратегії держави у світовому геополітичному просторі.

Делімітація – визначення у договорі загального напрямку проходження державного кордону між суміжними державами й графічне зображення його на картах, доданих до договору.

Демаркація – позначення лінії державного кордону на місцевості шляхом спорудження прикордонних знаків.

Державний кордон – справжня, або умовна лінія, що відповідає конфігурації території держави й відділяє її від територій інших держав.

Континентальний шельф – морське дно підводних районів, що простягаються за межами територіального моря прибережної держави.

Монархія – форма державного правління, за якої верховна влада в державі зосереджена в руках однієї особи – монарха.

Політична карта світу – відображення геопросторової політичної організації суспільства в глобальному масштабі.

Регіональна геополітика – сукупність зовнішньо-політичних заходів держави, що здійснюються у межах своїх регіонів

Республіка – форма державного правління, за якої все вищі органи влади формуються шляхом проведення загальних виборів.

Світова геополітична система – сукупність взаємо-пов'язаних і взаємодіючих у світовому геопросторі держав, міжнародних організацій, що утворюють певну цілісність.

Територіальне море – смуга акваторії Світового океану, приналежна прибережній державі, що прилягає до внутрішніх морських вод, шириною до 12 морських миль.

Територія – простір землі із суходільною та водною поверхнею, надрами і повітряним простором.

7.3. Рекомендована література

1. Андрущенко (Гринько) С.В. Україна в сучасному геополітичному середовищі. К., 2005.
2. Геополітика. Підручник / В. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. К., 2004. 296 с.
3. Геополітика : енциклопедія. К., 2013. 207 с.
4. Гальцов А.Г. Геополітика та політична географія. Підручник К. : ЦУЛ, 2012. 416 с.
5. Дністрянський М.С. Геополітика. Навчальний посібник. Львів, 2011. 434 с.
6. Доценко А.І. Стратегія регіонального розвитку світового туризму. Навч. Посібник. К.: «Україна», 2022
7. Доценко А.І. Туристичне країнознавство. Навч. Посібник. К.: «Україна», 2022.
8. Дністрянський М.С. Геополітичні доктрини і підходи : критичний аналіз методології. Львів : В.Ц. Л.Н. У, 2003. 114 с.
9. Дністрянський М.С. Політична географія та геополітика України. Навчальний посібник. Тернопіль, 2010. 344 с.
10. Кудряченко А.І. Геополітика. Підручник. К. : МАУП, 2004. 180 с.
11. Кузь О.М. Геополітика. Конспект лекцій. Харків, 2008. 180 с.
12. Липа Юрій. Всеукраїнська трилогія. К., МАУП, 2007. У двох томах: Том Призначення України, 336 с. Том 2. Чорноморська доктрина, 207 с.
13. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика. К. : Либідь, 2003. 178 с.
14. Політична географія і геополітика. Навчальний посібник. За ред. Б. П. Яценка. К. : Либідь, 2007. 255.
15. Шаблій Олег. Основи загальної суспільної географії. Підручник. Львів : Вид центр ЛНУ, 2003. 444 с.
16. Dosenko Anatoliy, Borysova Oksana, Hryniuk Diana. Religious tourism in Ukraine: status and problems of development. Voderni aspekty vedy. Praga, 2023.

7.4. Наукові бібліотеки

1. Бібліотека Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україні», м. Київ, вул. Львівська, 23.

2. Національна бібліотека України імені В. Вернадського, м. Київ, Голосіївський проспект, 1.

3. Національна бібліотека імені Ярослава Мудрого, м. Київ, вул. Грушевського, 1.

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	Атлас світу, Фізична карта світу, Політична карта світу	Проектор
Практичне завдання	Атлас світу, Фізична карта світу, Політична карта світу	Проектор